

ВІДГУК
офіційного опонента, доктора економічних наук, професора
Дороніної Ольги Анатоліївни
на дисертаційну роботу Костишиної Анни Ігорівни на тему
«Формування компенсаційної політики в умовах трансформації змісту
праці», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
наук зі спеціальності 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна
економіка і політика

Актуальність теми дисертаційної роботи

Під впливом глобальних та локальних факторів на тлі цифровізації економіки останніми роками зміст праці зазнає суттєвих глибоких трансформацій. Окремим серйозним викликом для українських компаній, що вплинув на сферу праці, а отже, й на зміст праці, стало повномасштабне вторгнення рф. Праця дедалі стає більш гнучкою, діджиталізованою, інтелектуальною, з пріоритетом командної, творчої та проєктної діяльності тощо. Це змінює характер трудових функцій та очікувань роботодавців. У зв'язку з цим виникає необхідність перегляду традиційних підходів до формування компенсаційної політики, що має відповідати новим реаліям.

Зазначене обумовлює потребу в науковому осмисленні механізмів адаптації компенсаційної політики до умов трансформації змісту праці й підтверджує актуальність теми дисертації Костишиної А.І. та важливість поставлених в ній завдань як з наукової, так і з практичної точки зору.

Дисертаційна робота Костишиної А.І. «Формування компенсаційної політики в умовах трансформацій змісту праці» має важливе наукове і практичне значення, що визначається спрямуванням на обґрунтування та розробку теоретико-методологічного забезпечення, науково-методичних основ і практичних рекомендацій щодо формування ефективної компенсаційної політики в умовах трансформації змісту праці в системі дистрибуції.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація А. І. Костишиної виконана відповідно до тематики наукових досліджень кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії Полтавського університету економіки і торгівлі «Формування інституціонального середовища соціально-економічних систем» (ДР №0112U007768) - розроблено стратегічні пріоритети формування компенсаційної політики з урахуванням трансформації змісту праці у контексті змін у системах дистрибуції; «Ефективність інвестицій в людський капітал на підприємствах в сучасних умовах» (ДР № 0112U001077) - обґрунтовано моделі оптимізації компенсаційних пакетів для різних категорій працівників, що враховує специфіку їх діяльності в умовах глобалізації та цифровізації.

Отримані результати також використані при підготовці аналітичних матеріалів щодо удосконалення системи оплати праці в умовах сучасних викликів, що дозволяє підвищити мотивацію працівників та забезпечити ефективний розподіл ресурсів у дистрибуційній сфері.

Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані в дисертації, їх новизна, рівень обґрунтованості

Для реалізації мети і завдань дисертаційної роботи використано комплекс взаємодоповнюючих методів наукового дослідження економічних процесів та явищ. Зокрема, науково обґрунтовані результати отримані здобувачкою на основі застосування експертного, економіко-статистичних методів, моделювання та SWOT-аналізу.

У першому розділі «Теоретико-методичні засади компенсаційної політики в умовах трансформації змісту праці» розглянуто теоретичні основи та концептуальні підходи до компенсаційної політики в контексті трансформації змісту праці в умовах сучасних змін (с. 24-41), визначено основні мотиваційні чинники, що впливають на формування компенсаційної політики в умовах трансформації змісту (с. 41-65), досліджено особливості

компенсаційного пакету як основи компенсаційної політики та винагороди за працю в системі дистрибуцію (с. 65-78).

У другому розділі *«Оцінка компенсаційної політики на торговельних підприємствах з використанням системи дистрибуції»* проаналізовано сучасних стан компенсаційної політики на торговельних підприємствах (с. 83-111), оцінено вплив існуючих систем оплати праці на соціально-економічний розвиток підприємств торгівлі та удосконалення дистрибуційної системи (с. 111-137), запропоновано авторську методику інтегральної оцінки ефективності компенсаційної політики у системі дистрибуції (с. 137-160).

У третьому розділі *«Формування компенсаційної політики та програми дистриб'ютора»* визначено стратегічні пріоритети формування компенсаційної політики з урахуванням трансформації змісту праці у контексті змін у системах дистрибуції (с. 163-175), запропоновано методичні підходи до розробки складових компенсаційного пакету на основі оптимізаційних моделей (с. 175-197), обґрунтовано програму формування компенсаційного пакета дистриб'ютора (с. 197-223).

Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробці концептуальних підходів, методичних засад та практичних рекомендацій щодо формування ефективної компенсаційної політики в умовах трансформації змісту праці в системі дистрибуції.

До найбільш значущих науковонових здобутків дисертантки слід віднести такі:

вперше обґрунтовані концептуальні підходи до формування компенсаційної політики в умовах трансформації змісту праці, зокрема через виокремлення сучасних елементів компенсаційної політики, обґрунтування архітектоніки гіпотез і положень формування компенсаційної політики дистриб'ютора та інтеграцію мотиваційних стратегій із застосуванням адаптивних моделей оптимізації компенсаційних пакетів для різних категорій працівників, що враховує специфіку їх діяльності в умовах глобалізації та цифровізації (сс.163-175);

розроблено модель компенсаційного пакету та запропоновано методику а його реалізації на дистриб'юторських підприємствах, що допомагає підвищити ефективність праці та оптимізувати ресурси в рамках дистрибуційних систем підприємств (сс.201-223);

удосконалено методику інтегральної оцінки ефективності компенсаційної політики у системі дистрибуції, яка дозволяє здійснювати комплексний моніторинг результативності компенсаційних стратегій та визначати напрями їх подальшого розвитку (сс.145-155);

удосконалено підходи до оцінювання впливу систем оплати праці на соціально-економічний розвиток підприємств торгівлі та удосконалення дистрибуційної системи, що, на відміну від існуючих систем, дозволяє створити підхід до інтеграції оцінки впливу компенсаційних систем на розвиток підприємств та удосконалити механізми оплати праці в умовах цифровізації та розвитку нових технологій (сс.91-109);

запропоновано підходи до розробки складових компенсаційного пакету та структури компенсаційної політики в цілому, що забезпечити формування ефективних та адаптивних компенсаційних систем, які можна застосувати в умовах швидких змін у соціально-економічному середовищі та технологічних трансформаціях (сс.180-195).

Отримані автором наукові результати мають високий ступінь обґрунтованості, що підтверджується узагальненням значної кількості фундаментальних праць вітчизняних та закордонних вчених-економістів, використанням великого обсягу статистичної інформації.

Практична значущість висновків та рекомендацій дослідження

Результати, які викладені у дисертації Костишиної А.І., мають прикладний характер та набули практичного використання на регіональному та виробничому рівнях: у діяльності Полтавського обласного центру зайнятості - для формування компенсаційної політики підприємств в умовах трансформації змісту праці, визначення мотиваційних чинників, що

впливають на формування компенсаційної політики в умовах змін на ринку праці, з урахуванням моделі компенсаційного пакету та методики інтегральної оцінки ефективності компенсаційної політики у системі дистрибуції (довідка № 16/08.03/2265-24 від 15.10.2024 р.); у діяльності ТЦ «Епіцентр К.» м. Полтава для моніторингу особливостей компенсаційного пакету як основи винагороди за працю; формування методичних підходів до розробки компенсаційного пакету на підставі запропонованих оптимізаційних моделей та адаптивних компенсаційних систем з урахуванням науково-методичного підходу щодо інтегральної оцінки ефективності компенсаційної політики (довідка № 3337 від 11.11.2024 р.).

Результати досліджень також використовуються у науково-освітній сфері Полтавським університетом економіки і торгівлі при викладанні навчальних дисциплін «Управління персоналом», «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Соціальна політика», «Корпоративна культура», тренінгів «Управління змінами» та «Ефективність управлінських рішень» (довідка № 05-19/194/1 від 17.10.2024 р.) в рамках освітньо-професійних програм I та II рівнів вищої освіти.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Наукові положення та результати дослідження, опубліковані авторкою у виданнях, що відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України. Кількість, обсяг і якість друкованих праць відповідають нормативним вимогам і повною мірою відображають наукові результати дослідження. Основні положення та висновки дисертаційної роботи викладено в 17 наукових працях, серед яких: 2 колективні монографії; 11 статей у наукових фахових виданнях, з них 10 статей, опублікованих у наукових фахових виданнях категорії Б; 1 стаття – у зарубіжному журналі; 4 статті – апробаційного характеру (тези доповідей на конференціях).

Обґрунтованість та достовірність отриманих результатів дослідження, наукових положень та рекомендацій дисертанта підтверджені їхньою

апробацією та схваленням на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Текст анотації та дисертаційної роботи повною мірою розкриває основні наукові напрацювання, ступінь новизни авторського доробку, а також рекомендації щодо можливостей практичного використання отриманих результатів. Анотація відображає зміст основних положень дисертації та відповідає встановленим вимогам.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Дисертація Костишиної А. І. за актуальністю, постановкою та вирішенням завдань, структурною побудовою та якістю заслуговує позитивної оцінки, але поряд з тим варто виокремити певні зауваження та дискусійні положення, а саме:

1. У п.1.1 дисертації «Компенсаційна політика в контексті концептуальних підходів зарубіжної та вітчизняної науки» згідно поставленого дослідницького завдання слід було б розглянути змістовну еволюцію теоретичної сутності поняття «компенсаційна політика».

2. На нашу думку, запропоновану авторкою розробку «Організаційна структура управління дистрибуційною компанією» (рис.1.1) більш доречно було б перемістити з розділу 1 дисертації у розділ 3, оскільки вона є основною для розробки компенсаційних пакетів для окремих категорій персоналу.

3. У розділі 2 «Оцінка компенсаційної політики на торговельних підприємствах з використанням системи дистрибуції» авторкою досить детально розглядаються матеріальні складники компенсаційного пакету (заробітна плата, бонуси та премії). Проте, недостатньо уваги приділено аналізу впливу нематеріальних чинників, таких як визнання досягнень, можливості професійного розвитку, баланс між роботою та особистим життям, корпоративна культура, роль яких зараз є надзвичайно важливою

для підтримки нового змісту праці та формування відповідної мотивації персоналу.

4. При проведенні інтегральної оцінки ефективності компенсаційної політики на торговельних підприємств з використанням системи дистрибуції (п.2.3. дисертації) авторка аналізує компенсаційні пакети для різних кластерів компаній. Вважаємо, що було б корисним розширити рекомендації щодо адаптації цих пакетів не лише до кластерів торговельних підприємств, але й до різних груп працівників всередині компаній (наприклад, залежно від посади, стажу роботи, кваліфікації). Це дозволить створити більш диференційовану та справедливую систему винагород та більш гнучку компенсаційну політику, що враховуватиме потреби та внесок кожного працівника.

5. У розділі 3 «Формування компенсаційної політики та програми дистриб'ютора» детально викладено загальні тенденції трансформації змісту праці (цифрова трансформація, глобалізація, гнучкі форми зайнятості тощо) та їхні виклики для компенсаційної політики. Однак, бракує конкретних прикладів і механізмів, як саме компанії можуть адаптувати свої компенсаційні системи у відповідь на ці зміни.

6. Вважаємо, що дослідження виграло б, якщо авторкою було б більше уваги приділено питанням впливу нематеріальної мотивації на ефективність дистриб'юторів. Під час моделювання системи компенсаційної політики дистриб'ютора та розробки програми формування його компенсаційного пакету (пп.3.2, 3.3 дисертації) доцільно було б провести дослідження впливу нематеріальних факторів, таких як визнання, можливості кар'єрного росту, баланс між роботою та особистим життям, корпоративна культура на мотивацію та ефективність дистриб'юторів.

Зазначені дискусійні положення та зауваження мають рекомендаційний характер, зокрема, щодо ідентифікації можливих напрямів подальших досліджень автора і не зменшують наукової та прикладної цінності одержаних у дисертаційній роботі результатів.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Костишиної Анни Ігорівни на тему «Формування компенсаційної політики в умовах трансформації змісту праці» є завершеною науковою працею, в якій представлено науково обґрунтовані результати, пов'язані з розробленням теоретичних положень, методичних підходів та науково-практичних рекомендацій щодо формування компенсаційної політики в умовах трансформації змісту праці.

Тема та зміст дисертації відповідають паспорту наукової спеціальності 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика.

Дослідження виконано автором самостійно на достатньо високому теоретико-методологічному рівні. Основні положення та отримані наукові результати висвітлено у публікаціях автора. Автореферат дисертації ідентично відображає структуру і зміст роботи, основні положення, отримані наукові результати, сформульовані висновки і рекомендації та не містить інформації, що є відсутньою у дисертаційній роботі.

Фактів порушення здобувачем академічної доброчесності не виявлено, на всі використані в роботі джерела інформації є посилання.

Дисертація за своїм змістом відповідає пп. 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор – Костишина Анна Ігорівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика.

Офіційний опонент:

завідувачка кафедри менеджменту
та поведінкової економіки Донецького

національного університету імені Василя Стуса МОН України,
д. е. н., професор

Ольга ДОРОНІНА

